

		Mért:	Számított:
<i>i. a</i>	210.100	26°36'	26°34'
<i>a. K</i>	100.540	38°32'	38°39½'
<i>a. m</i>	100.110	45	45°
<i>a. l</i>	100.130	72°15'	72°15'
<i>a. M</i>	100.920	12°30'	12°31'
<i>s. s</i>	111.111	56°52'	56°52½'
<i>s. s</i>	111.111	84°39'	84°39'
<i>e. m</i>	101.110	67°30'	67°30'
<i>s. m</i>	111.110	47°41'	47°41'30"

Az itt fölsorolt méréseket két távcsöves reflexiós goniométerrel eszközöltem és az ellenőrző számításokat a gömbprojectio segítségével végeztem.

Végül pedig hálás köszönetet mondok dr. KRENNER JÓZSEF tanár úrnak úgy nagybecsű tanácsaiért, melyekkel vizsgálataimnál támogatott, mint a vizsgálati anyagért, melyet főleg a Magyar Nemzeti Múzeum ásványtárának gyűjteményéből bocsátott rendelkezésemre.

PYRIT FACEBAJÁRÓL.

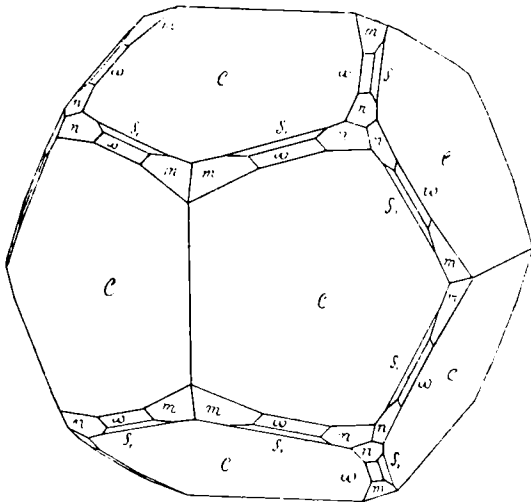
DR. MAURITZ BÉLÁTÓL.

A facebajai tellurittal kapcsolatban KRENNER JÓZSEF¹ röviden említést tesz e pyritelőfordulásról is. A tőle megvizsgált kristályok több tekintetben voltak feltűnőek. Két kristálytypust tudott megkülönböztetni. Az egyik typust a telluron fennőtt kristályok képviselik. Ezekben gyakran a {211} ikositetraeder az egyedüli forma és csak elvétve észlelhetők az {111}, {100}, {522} és {311} formák igen apró lapjai; a másik typus csakis a {201} és {211} formákat tünteti fel.

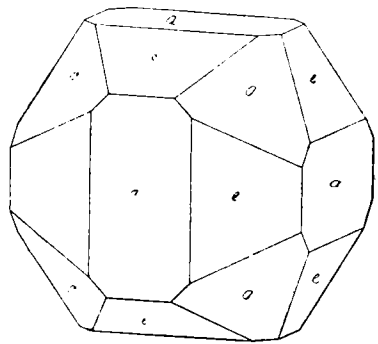
Böcker Hugó bányatanácsos szíves volt több facebajai pyritkristályt rendelkezésemre bocsátani; ezeken újabb typusokat és formákat észlelhettem.

A kristályok mind kitünő fényes lapokkal képződtek ki. A leggyakoribb typust a 2. ábra mutatja be. E typust az jellemzi, hogy a {210} pentagondodekaeder, a hexaeder és az oktaeder nagyjában egyensúlyban van kifejlődve; e typus tehát az ú. n. közép-kristályokhoz közeledik.

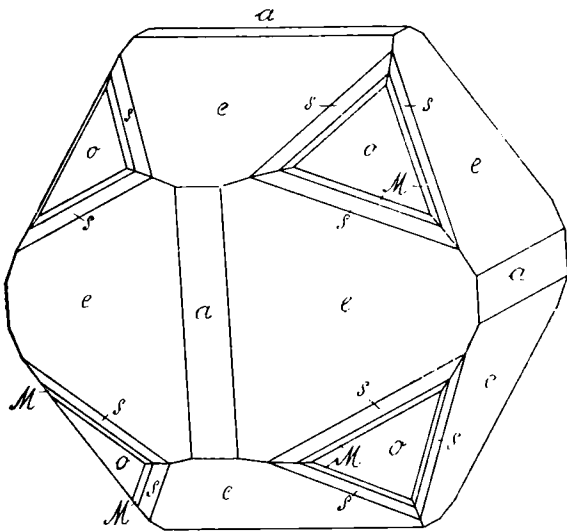
¹ Természetrzaji Füzetek. 1886. X. 81. (Zeitschr. Kryst. XIII. 69.)

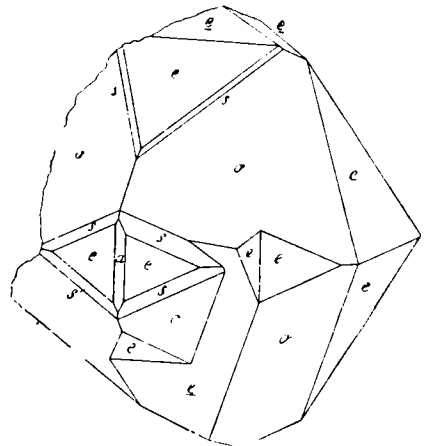
1. ábra.

2. ábra.

3. ábra.

4. ábra.

A második typut az 1. ábra mutatja be; ez már jóval ritkább. Uralkodó alak a pentagondodekaëder $\{210\}$, melynek trigonalis éleit a $\{311\}$, $\{522\}$ és $\{211\}$ ikositetraéderek apró lapjai tompítják. Ezen typusu kristályok egyikén, igen keskeny sávok alakjában a $\{312\}$ negatív dyakisdodekaëder lapjai is ki voltak fejlődve. Jellemző az $\{522\}$

ikositetraëder jelenléte, mely két zóna ú. m. [210. 102] és [311. 211] kereszteződésében fekszik.

A harmadik typust a 3. ábra tünteti elő. Uralkodó alak megint a pentagondodekaëder; rajta kívül a hexaëder, az oktaëder és a {432}, {321} dyakisdodekaëderek vannak képviselve; utóbbi két forma lapjai csak igen keskeny sávokat alkotnak.

A facebajai pyrit összes formái tehát a következők:

$$\begin{array}{cccccccccc} \textit{a} & \textit{o} & \textit{c} & \textit{n} & \textit{w} & \textit{m} & \textit{s} & \textit{M} & \textit{s}_1 \\ \{100\} & \{111\} & \{210\} & \{211\} & \{522\} & \{311\} & \{321\} & \{432\} & \{312\} \end{array}$$

Ezek közül az utolsó három e lelőhelyről eddig ismeretlen volt. Az oktaëder lapjai néha erősen rostozottak; a rostok párhuzamosan haladnak a pentagondodekaëder, illetőleg a hexaëderrel való kombináció-élekkel.

Ikerkristályok is vannak, még pedig a vaskeresztikertörvény szerintiek. A penetráció azonban nem teljes; egy ilyen összenövést mutat be természetes kifejlődésben a 4. ábra.

A MESTERSÉGES WOLLASTONITRÓL.

Dr. MAURITZ BÉLA-tól.

[Megjegyzések «Sz. SZATHMÁRY LÁSZLÓ: A wollastonit és mesterséges előállítása» című értekezéshez.]

A Földtani Közlöny XXXIX. kötetének 280—3. oldalain Sz. SZATHMÁRY LÁSZLÓ úr «A wollastonit és mesterséges előállítása» címen a wollastonit mesterséges előállításának egyik módját írja le. Ez eljárás igen egyszerű: tiszta CaO -t és SiO_2 -t a CaSiO_3 képletnek megfelelő arányban (1 : 1) összekever és DEVILLE-féle kemencében kellő hőfokon (1730 C°) összeolvasztja a keveréket. Az olvadék lehüléskor szerinte mint wollastonit kristályosodik ki; fajsúlyát 18 C° -nál 2901-nek találta; keménysége a kvarcénál nagyobb. A kristályos tömeg összetételét természetesen a CaSiO_3 képlet fejezi ki, mert hiszen a keveréket annak megfelelően állította elő. A chemiai összetételen, keménységen és fajsúlyon kívül egyéb tulajdonságot nem említ és nem is vizsgálta meg.

A wollastonit mesterséges előállításáról szóló terjedelmes irodalmat nem ismerteti.

SZATHMÁRY dr. úr szíves volt a tőle előállított wollastonitból egy kis darabkát közelebbi vizsgálatra rendelkezésemre bocsátani.